

PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS BŪSIAS GAUSUS

Visai netikėtai, gruodžio 29 d. Rio de Janeiro mieste pavyko susitikti su Sao Paulo rengiamo PALK'o komiteto pirmininku, prelatu P. Ragažinsku, kuris mielai su manimi pasidalino mintimis apie 3-jo PALK'o darbų eigą. Gi vos už šešerių savaičių, čia po Brazilijos dangumi, įvyks šis lietuviams nepaprastai svarbus suvažiavimas, kuris gali žymiai prisidėti prie mūsų visų pastangų koordinavimo, kad išlaisvinus Lietuvą iš Sovietų Sąjungos nežmoniškos vergijos.

— Kokia pažanga, kaip toli nueita siekiant surasti tuos 10-tį milijonų kruzeirų, kurie taip baisiai reikalingi būtiniausioms išleidoms apmokėti, jau nekalbant apie būtiną paramą Urugvajaus ir Argentinos lietuviams, kad šie kuo skaitlingiausia galėtų savo kolonijas šiame kongrese atstovauti?

— Galiu pasidžiaugti, kad nors ir esama kliūčių, gi kur jų gyvenime nesutinkame, jog mūsų finansų komisija, veikdama labai energingai, jau yra sukavusi virš 55' rugsėjo mėnesį numatytų surinkti pinigų. Bet ir vėl naujos bėdos — tai to vargšo kruzeiro nepastovumas ir jo nuolatinis smukimas. Rodos, jau visas išlaidas apskaičiavome, o štai, žiūrėk ir vėl nauja skylė atsiranda... Dirvos 140 nr. (gruodžio 14 d.) skaitėme (ž. vedamąjį "Tiltai lietuviams susisiekti", kad būtų naudinga apmokėti už kelionės išlaidas bent vieno autobuso iš Urugvajaus ar Argentinos, kuriuo vyktų kongreso programos išpildytojai, t. y., mūsų pietų Amerikos jaunimas. Tai tikrai sveikintinas ir puikus pavyzdys, kokį šio laikraščio vadovybė parodė, giliai suprasdama tą svarbą, kurią kongresas gali turėti lietuvių išlaikymui šiame pusrutulyje.

Kalbant apie finansinę pusę, turiu pasakyti, kad gražus būrys samplaikiškių, kaip J. Sliesoraitis, J. Antanaitis, Boguslauskas, Juodelis, Paleckis, Draugelis ir daug kitų, kurių šiuo metu pavardžių negaliu prisiminti, patys pirmieji paskyrė sambias sumas, po 70.000 kruzeirų finansų komisijos uždaviniui pakeičimui. Labai džiuginantis reiškinys yra toks, kad šiuo metu daug lietuvių, anksčiau jokioje lietuviškoje veikloje nepasireiškusių, asmeniškai kreipiasi į mane, siūlydami didesnes ir mažesnes sumas kongreso darbų įvykdymui; tai dar kartą įrodo, jog toki ne eiliniai pareigimai išjudina mūsų tautiečius iš gilaus miego. Reikia prisipažinti, kad mums pavyko keli vakarai-bazarai, davę gražias pajamas. 1965 m. sausio 30 d. bus paskutinis tokio pinigų surinkimo vakas. Tai bus baigminis pobūvis prieš kongreso pradžią.

— Ar jau esama apytikrių žinių, kiek svečių ir programos išpildytojų sulauksite iš Urugvajaus ir Ar-

JURGIS ŠATORIUS,
Dirvos spec. koresp.
Brazilijoje

gentinos?

— Pagal neperseniai gautas žinias iš Urugvajaus žada atvykti iš viso apie šimtas svečių bei programos išpildytojų. Tai bus du pilni autobusai. Urugvajiečiai atvyks su savo tautiškų šokių grupe bei dainų ansambliu.

Taip pat ir iš Argentinos, B. Aires, laukiame dviejų pilnų autobusų, t. y., apie 80 asmenų. Jų tarpe bus

Prel. Pijus Ragažinskas, Pietų Amerikos Lietuvių Kongreso rengimo komiteto pirmininkas.

tautiškų šokių grupę bei vienas choras. Mes patarėme Argentinos lietuviams pirmoje eilėje atvykti į Montevideo ir iš ten važiuoti į Sao Paulo mūsų rekomenduojamos bendrovės autobusu, su kuria sutarė mes tikimės gauti atitinkamą nuolaidą. Kelionė iš Montevideo į Sao Paulo tęsiasi apie 36 val., be sustojimo, taigi gana varginga. Tačiau, turint galvoje šiltą klimatą, nors kelionė ir ilgoka, nėra tokia varginanti, kaip šaltame ore.

— Kiek Sao Paulo lietuvių yra pasižadę pas save priimti atvykusių svečių?

— Šiuo metu jau yra užsiregistravę apie 70 šeimų, sutinkančių pas save išlaikyti atvykusius kongreso svečius-dalyvius. Kiekviena šeima pasižadanti duoti pilną išlaikymą 3-4 asmenis.

Taigi, šiuo metu, be didesnio susispaudimo, — galime apgyvendinti apie 250 atvykusių svečių. Tačiau tai dar tik pradžia ir mes tikimės, kad galėsime priimti apie 400 asmenų.

— Ar yra kas nors daroma šiam Kongresui atminti, ar leidžiate kokį leidinį ar panašiai?

— Taip. Leidinio medžiagą baigia surinkti J. Antanaitis. Bus spausdinama ke-liolika tūkstančių egzempliorių ne vien lietuvių, bet ispanų bei portugalų kalbomis. Šiomis kalbomis bus išleisti atskiri leidiniai — brošiūros, skiriamos brazilams ir ispaniškai kalbančių kraštų jaunimui susipažinti su Lietuvos istorija ir jos kančiomis komunistų barbariškoje priespaudoje.

— Kurie žinomesnieji lietuviai yra pasižadę į Kongresą atvykti?

— Jau seniai Kongresą pagerbti pasižadėjo savo atsilankymu vyskupas Vincas Brizgys. Taip pat naujasis VLIK'o pirmininkas V. Sidzikauskas neperseniai pasižadėjo mus aplankyti. Iš Clevelando esame gavę pranešimą, kad Kongresan atsilankys PLB-nės vicepirmininkas A. L. Nasvytis. Taip pat tikimės sulauksią kurį nors ALT valdybos narį. Gruodžio vidury išsiuntė oficialų pakvietimą S. Lozoraičiui, mūsų diplomatinės šefui, prašydami, kad jis savo atvykimu pridėtų daugiau svorio šiam lietuvių suvažiavimui. Aišku, kad mes laukiame S. Lozoraičio palankaus atsakymo. Kongrese dalyvaus A. Grišonas, mūsų vienintelis oficialiai pripažįstamas diplomatas visoje lotynų Amerikoje. Mes taip pat tikimės, kad į šį Kongresą atvyks ir daugiau brolių iš JAV ir Kanados, kurie pasinaudodami šia proga galės aplankyti ir Rio de Janeiro, kuris kaip tik pradės 400-rių šimtų metų suka-tuvinius metus. Mes taip pat tikimės, kad ke-liolika lietuvių atstovų atvyks iš Čilės, Venecuelos bei Kolumbijos.

— Kas iš Brazilijos valdžios, kaip federalinės taip ir valstijos, bus pakviesti į iškilmingą posėdį miesto

Vilties draugijos vicepirmininkui, Dirvos buv. redaktoriui ir dabartinės redakcinės kolegijos nariui Vincui Rasteniiui sausio 16 d. sukanka 60 metų amžiaus. Plačiau apie V. Rastenių ir jo visuomeninę veiklą 3 psl.

G. Peniko nuotrauka

AMERIKOS TIKSLAI VIETNAME?

KOL JUNGTYNĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE NORIMA DŽIAUGTIS SAVO GEROVE, ĮVYKIŲ EIGA VIETNAME STATO IKI ŠIOL NEATSAKYTĄ KLAUSIMĄ, KO JAV SIEKIA TAME PIETRYČIŲ AZIJOS KRAŠTE: LAIKINAI PATOGIOS KAPITULIACIJOS AR ATSAKOMYBĖS PAJAUTIMO UŽ PASAULIO TOLIMESNĮ LIKIMĄ.

Vytautas Meškauskas

Beveik tuo pačiu metu, kai prezidentas L.B. Johnsonas darė savo optimistišką ir daugiau į vidaus reikalus nukreiptą metinį pranešimą senatui ir atstovų rūmams, pasirodė ir naujas (sausio 8 datos) Life žurnalo numeris su tokio vedamuoju -- "To L.B.J.: What is Our Aim in Vietnam?" (LBJ: koks yra mūsų tikslas Vietname). Jau vien toks klausimo pastatymas parodo visą JAV užsienio politikos bankrotą.

Tiesa, yra dar ir labai optimistiškų pažiūrų. Taip vienas mūsų senesnės ateivių kartos žurnalistas bara visus tuos politikos

kritikus, kurie, girdi, moko prezidentą. Iš tikro JAV komunizmo atžvilgiu vedusi labai protinę politiką ir komunizmas faktinai jau esąs sunaikintas. Deja, iš to paties laikraščio puslapių atrodo, kad autorius nelabai susigauja realybėje. Iš jų juk atrodo, -- kad sovietai ne tik įsitvirtino Kuboje, bet išsilaipino ir pačiame Brooklyne!

Life šį kartą labai blaiviai įvertino padėtį. Nuotaikas Pietų Vietname šis žurnalas taip nupaiskavo:

"Nors kaimiečiai ir neturi jokio arba bent tik labai mažą apetitą komunizmui, jie dar mažiau patraukimo turi karui, ir tai, ką jie girdi, dažniausiai skamba: amerikiečiai kurį nors dieną pasitrauks, o Vietkongo (komunistai) pasiliks".

Mano nuomone, čia ir slypi visa nepasisekimo pietryčių Azijoje paslaptis. Anksčiau, J. F. Dulles laikais, Amerika vadavosi "masyvinio atsikėrimo doktrina". Ilgainiui kilo mintis, kad toji doktrina negera, nes negi pradėsi atominių karą dėl kokio užmaskuoto komunistų užpuolimo Azijoje ar Afrikoje. Taip 1959 metais su protestu pasitraukė iš savo vietos kariuomenės štabo viršininkas gen. Maxwell Taylor dėl to, kad Eisenhowerio administracija nepatenkino jo reikalavimo pasirošti elastingam gynybai -- flexible defense, kurio pagalba būtų galima sėkmingai atsakyti kiekvienos formos agresijai, iki partizaninio karo imtinai. Kaip žinia, prezidentas Kennedy buvo susižavėjęs Taylor idėja, pasikvietė jį asmeniniu patarėju ir vėliau paskyrė jį Jungtinių Štabų Viršininku...

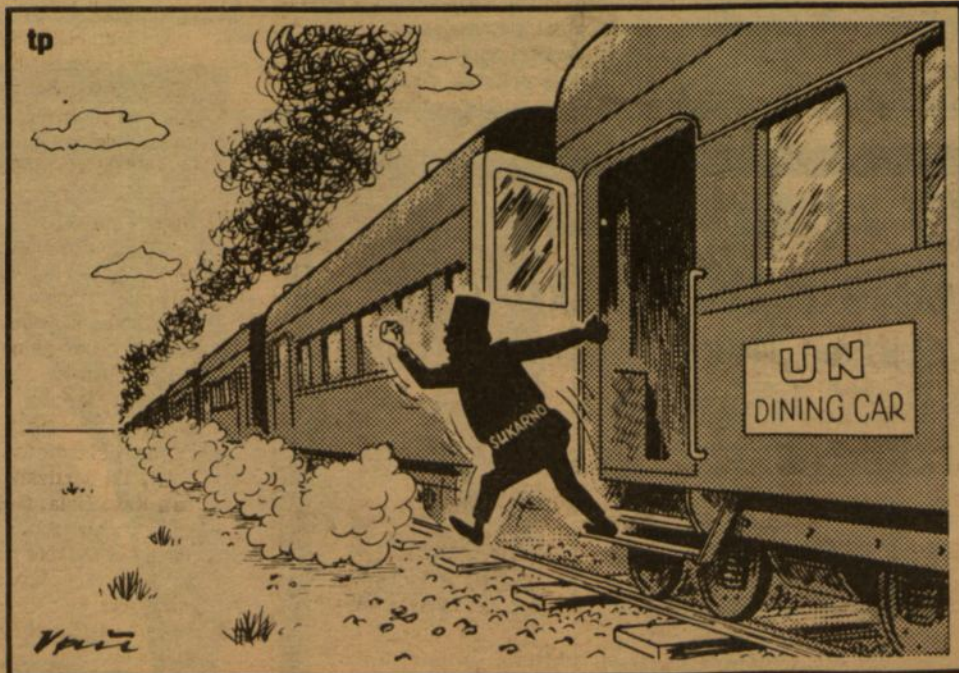
Šiandien Taylor yra ambasadorium Saigone ir galėjo įsitikinti savo teorijos pragaistingumu. Grynai kariškai žiūrint, toji elas-

tiško gynybos teorija yra teisinga. Valstybė turi turėti priemonių vesti bet kokios rūšies karą. Politškai tačiau toji teorija buvo nepaprastai nuostolinga. Ji buvo įvertinta kaip amerikiečių bailumo ženklas. Faktinai ji paskatino de Gaulle pasitraukti iš NATO, o komunistus forsuoti karą Vietname, rizikuojant tik ten pasiūtų partizanų gyvybe. Jei jiems -- tiems partizanams, nepasisektų -- sovietai ir kinų komunistai galėtų ramiai nusiplauti rankas lyg nieko nežinodami. Washingtonas nuo savęs nustumtų galvosūkį ką toliau daryti ant Maskvos ir Pekino galvų, jei jis išdrįstų karą praplėsti toliau į šiaurę. Tik tada atsirastų ir bažė bet kokioms deryboms, nes dabartinėje situacijoje bet kokios derybos gali turėti tik vieną tikslą: kapituliaciją.

"Rinkiminės kampanijos metu buvo manoma - teisingai pastebi Life - kad Johnsono realūs planai Vietname paaiškės tik po rinkimų. Taip galvoją priskyrė administracijai daugiau cinizmo -- ir planų -- negu ji iš tikro turėjo".

Jokio kito plano administracija iki šiol dar neturėjo, o prasidėjusios kalbos ir diskusijos apie naują izoliacionizmą, padėtį Vietname dar daugiau pablogino, nes jos tik sustiprina net paprasčiausio kaimiečio nujautimą: amerikiečiai pasitrauks, komunistai pasiliks.

Šiandien situacija yra tokia, kad, anot Life, tik prezidentas gali sustabdyti JAV-bėse augančią nuotaiką: "po velnių su Vietnamu", kuri daugiau gali nulemti to krašto likimą negu pačių vietnamiečių nuotaikos. Life prisibijo ne tiek vadinamo "domino" efekto, kada ištraukus vieną plytelę krenta visas pastatas, kas reikėtų visos pietryčių Azijos patekimą į komunizmo glėbį, kiek to, kad Vietnamo netekimas bus įrodymas, jog kiniečių komunistų prognozuojami "išvadavimo karai" veda prie jų laimėjimo kiekviena-mė kiek atsilikusiam krašte, o tokie ir sudaro visą Aziją bei Afriką. Life teigia, kad prezidentas yra skolingas atsakymą savo tautai. Man atrodo, kad tokį atsakymą duoti jam kliudo nuotaikos pa-čioje Amerikoje. Nuotaikos, kurios šį galingiausią pasaulio kraštą pavertė pašaipos objektu Azijoje ir Afrikoje.

Sukarno: - Man nepatinka jūsų valgis, aš išlipu!

KAIP EUROPOJE PRALEIDO ŠVENTES

-- Ar jau nusipirkai žaislų?
-- Ne, šioje krautuvėje viskas išpirkta, ieškosiu kitur, nebijo, mūsų šventinis stalas nebus tuščias.

-- Ar jau matėi naująją Doris Day ir Rock Hudson komediją "Nesiusk man gėlių"? Neturėjau laiko, man rūpi šventiniai pirkiniai, tačiau per šventes turiu būtinai pamatyti kinę "My Fair Lady" su ta stirnelės akių Audrey Hepburn.

Tai vak, Vokietijoje nugirstų pasikalbėjimų nuotrupos. Jos liudija, kad gyventojai negalėjo skystis kalėdiniais stalais, o gerų filmų ištroškę skubėjo pamatyti savo humoru prasidėjęs JAV kino komediją ar ištaigingą pastatymą ir ilgo metražo filmą.

VYT. ELSEIKA
Dirvos korespondentas
V. Vokietijoje

Kaip tyčia "My Fair Lady" premjera Vokietijos šešiuose didžiuliuose miestuose įvyko prieš pat Kūčias. Buvo aišku: menkų filmų klampynėje, sezono, kai ekranuose beveik išimtinai siaučia švieniai Karl May romanų nufilmavimuose ar neįtikėtinose situacijose Edgar Wallace apysakų ekranizacijose, žiūrovas pasiilgęs ko nors nepaprastinio. Tadi "Lady" sužavėjo europinius žiūrovus. Pripažinta, kad tai filmas, kuris galės patenkinti ir pretenzingą kino žiūrovą. Teigta, kad tai -- visiškai tobula pramoga, nors pvz. "Neue Zuercher" laikraščio recenzentas nepatenkintas, kodėl svarbiausioji Elizos partija nebuvusi pavesta Broadway teatro aktorei Julie Andrews. O toji žavingoji Audrey užangažuota aiškiai tik komerciniais sumetimais, tik publikai vilioi.

Grįžkime prie Vokietijos ir apamai europietiškių švenčių, nė kraštų už geležinės uždangos neišskiriant. Na žinoma, eglučių neturėjo. Pagal Gallupo tipo apskaičiavimus, 84 butuose iš 100 buvo kalėdinė eglutė, daugiausia naudota paprastos žvakutės, o kas aštuntoji eglutė turėjo elektrines

žvakutes. Kalėdos buvo rimties šventė -- pvz. 60 iš 100 apklaustųjų atsakė, kad jie šventes praleisiant ramiai ir ramiai. Tik 13% atsakė, kad šventes jie numatė leisti įmanomai linksmesniu būdu. O kaip su milijonais vienišų žmonių? Pasirodo, kad 8% Kūčias leido paskendę vienišų žmogaus nuotalkose, na gal užsidedę žvakutę, dar nugarėdami vieną kitą raudono vyno stiklą. Ta prasme, galima teigti, toks Kūčių vakaras vienišųjų tikstančiams, gal ir milijonams laikytinas niūrios nuotalkos vakaru.

Dar galima priminti, kad Kūčių vakarą gyventojai katalikai skubėjo į bažnyčias Bernelių Mišių išklauyti -- paprastai jos prasidėdavo vidurnaktį. Tai stebime ne tik Vokietijoje, bet ir Prancūzijoje, Belgijoje, Italijoje ir kituose kraštuose. O pagal ameriknį protą, kalėdinė nuotalka Vokietijos miestuose buvo jaučiama jau nuo lapkričio vidurio -- net ir mažesnių miestelių gatvėse galėjai stebėti elektros lempučių papuoštus vainikus, o krautuvių languose viliodavo skoningai išdėstytas prekės. Tik pirkite, tik pagalvokite apie dovanas artimiesiems... Komercinis biznis šiaip ir anapus Atlanto.

Naujųjų Metų išvakarės vėl metas, kai apmąstoma praėjusiųjų metų laimėjimai ar pralaimė-

Chicagoje Marquette Parko lituanistinės mokyklos Kalėdų eglutėje vaikų darželio mokiniai, vadovaujami mokytojų Reginos Dapkuvienės, Vandos Stankienės ir pritariančių akordeonistui Vytautui Gutauskui, išpildė pirmąją programos dalį "Tipu tapu".

P. AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

(Atkelta iš 1 psl.)

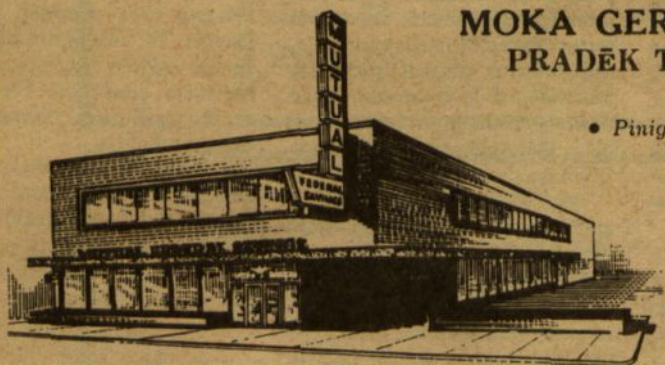
— Mes esame numatę kviesti patį prezidentą Castelo Branco, bei visų su S. Paulo valstija besirubėžiuojančių valstijų gubernatorių, S. Paulo burmistrą ir kitus. Taip pat kviesime federalinio parlamento bei senato ir savo valstijos mums žinomus bei palankius deputatus. Taigi, ši kartą išeisime į plačią bei įtakingą Brazilijos visuomenę, iš kurios galime tikėtis daug apčiuopiamos paramos mūsų kovoje už Tėvynės — Lietuvos išlaisvinimą. Mes tikimės, kad atvykę į Kongresą St. Loroaitis, mūsų diplomatinio šefas, galės sumegzti naudingas pažintis su politikais vadovaujančiais Braziliais, kurie mums gali daug pagelbėti mūsų vietinių atstovybių legalinės padėties atstatymo raidoje, — baigė pasikalbėjimą praletas Pijus Ragazinskas. Savo vardu jis prašė padėkoti Dirvos redakcijai ir visiems skaitytojams, prisidėjusiems ir prisidėsiantiems prie PALK'o pasisiekimo.

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos centro valdyba Chicagoje. Sėdi iš kairės: Z. Juškevičienė, A. Gintneris, kun. V. Bagdonavičius, V. Mingėla, Stovi: P. Šulas, V. Kasnėnas ir J. Bertulis. A. Reivyčio nuotrauka

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

- Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 3-Star FRENCH COGNAC	5th	4.59
2. Antique Bourbon Kentucky Str. Whiskey, .5th		3.98
3. CANADA DRY VODKA	5th	2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy.....	5th	3.35

5. COINTREAU Liqueur	5th	4.75
6. CHIANTI Imported Wine	5th	.98
7. Zeller SCHWARZE KATZE	5th	1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

vienu trečdaliu didesnis kaip normaliai. Kepyklos duoną pradėjo kepti kelias dienas prieš šventes ir kas pasirodė? Ji buvusi neskani, perketa, perrūgšti ir pan. Provincijos miestuose ties kepyklomis buvo ilgos žmonių eilės, nes nuogaustauta, kad duonos gali pritrūkti. Visoje Lenkijoje, nė sostinės Varšuvos neišskiriant, švenčių metu pritrūko šviežių kiaušinių ir sviesto. Tad taip atrodė praėjusios šventės. Jos kėlė gyventojų nuotaikas,

tuštino kišenes, turėjo ir skirtingų bruožų.

• CLEVELANDIEČIAI gali isigyti naujai išleistų plokštelių Dirvoje. Nesenai gauta siunta DAINAVOS ansamblio, Toronto VARPO choro bei solisto JONO VAZNELIO įdainuotų dainų ir operų arijų plokštelės. Kaina — 5 dol. (Stereo — 6 dol.).

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, TAIP PAT IR MAISTĄ SIUNČIA

licenzijuota lietuvių įmonė, registruota
U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Marquette Gift Parcels Service
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Tel. CA 5-1864

2439 West 69 St. ir 2608 West 69 St.
Chicago, Ill. 60629. Tel. WA 5-2737

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujamų prekių PAPIGINTOMIS KAINOMIS.

Akordeonai, siuvamos mašinos, skalbimo mašinos, automobiliai, pianinai, motociklai iš Europos ir Sov. Sąjungos sandėliu.

Vedėjai E. & V. Žukauskai

Kas tik turi gerą skonį
Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, pardudanti importuotus ir vietos fabriku baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, pardavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams. Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planai.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE
6211 So. Western Ave., Marquette Parke
Tel. PRespect 8 - 5875
3207 So. Halsted St., Bridgeporte
Tel. Victory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmą ir ketvirtą, nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadeniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

VINCAS RASTENIS SUKAKTUVININKAS

Visuomenininkas, politikas ir žurnalistas, buvęs Dirvos leidėjas ir redaktorius, dabartinis Dirvos redakcinės kolegijos narys ir Vilties draugijos vicepirmininkas Vincas Rastenis š.m. sausio 16 d. baigia savo gyvenimo 60 metus.

Aukštaitis -- zarasiškis (gimęs 1905 m. sausio 16 d. Juozapinės vsk., Salako - Dukšto vls. Zarasų apskr.), lankė Vilniaus, Utenos ir Panevėžio gimnazijas (baigė gimnaziją Panevėžyje), Kaune g. studijavo pradžioje matematiką, o 1935 m. baigė teisių fakultetą. Kurį laiką specializavosi konstitucinės ir tarptautinės teisės srityje Vienos universitete.

Visuomeninė veikla Vincą Rastenį tampriai susiejo su Tautininkų Sąjunga, kurioje jis aktyviai reiškiasi jau nuo 1927 metų. 1931-35 m. laikotarpį jis buvo tos S-gos generaliniu sekretoriumi. Be visos eilės įvairių pareigų, yra buvęs Ministrų Tarybos juriskonsultu, Pažangos b-vės direktoriumi, Klaipėdos Prekybos instituto lektoriumi.

Spaudoje reiškiasi nuo 1925 metų. Reiškėsi jį tiktai aktyviai ir produktyviai, būdamas ne vien tik redaktoriumi, bet ir bendradarbiaudamas visoje eilėje laikraščių ir žurnalu.

Išėjimoje, kurį laiką gyvenęs Paryžiuje, Prancūzijoje, 1948 m. atvykęs į Clevelandą, iš K.S. Karpiaus perėmė Dirvos leidimą ir redagavimą. Nuo 1952 m. dirba Laisvosios Europos Komitete spaudos skyriuje.

Neišvardinom nei visų organizacijų, nei laikraščių bei žurnalu, neapsiėjusių be V. Rastenio talkos. Tačiau visuomeninio ir spaudos darbo patirtis, tame darbe įdėtas jo įnašas kalba pats už save. V. Rastenio tartas ar parašytas žodis šiandien nėra aplinkybių, bet jo gili patirtis ir įsitikinimo išvada.

Kad ir gerų norų ir aplinkybių iššauktu diletantizmo aplinkoje, kurioje tenka šiandien dirbti visuomeninis ir spaudos darbas, V. Rastenis savo atvira mintim ir tiesiu žodžiu nesibijo replikos, nesibijo sukelti kontraversijos, nesibijo tarti tiesų, kad ir nevisad populiari žodis. Tuo jis lieka originaliu Vincą Rastenį ir nesusilieja su mėgėjiškumo rutina. Savo visuomeninius įsipareigojimus gi atlieka dideliu kruopštumu, bet tyliai, nesiafišuodamas, be pretenzijų. Tai reto darbštumo, paslaugumo visuomenininkas, žvelgiant į darbo rezultatą, ne į garbės kėdę ar titulą. Jojo talka su dėkingumu naudoja Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, jis aktyvus Vilties d-jos narys, buv. Lietuvos Nepriklausomybės Talkos pirmininkas ir dabartinis LNF tarybos narys, aktyvus jaunimo ir studentijos darbų rėmėjas.

Nebūdamas tuščios formos ir perdėtos, nenuoširdžios kurtuazijos mėgėjas, gal sukaktuvininkas ir čia įžūrės daugiau formos ir kurtuazijos reikala, nei nuoširdų norą paminėti reikšmingą jo gyvenimo sukaktį. Tačiau, dirbdamas visą gyvenimą visuomeninį ir žurnalistinį darbą, jis niekad nebuvo sau žmogum. Vincas Rastenis žino, ir mes, jo darbų stebėtojai ir bendradarbiai, žinom, kad visuomeniniam reikalui savo gyvenimą ir darbą paskyręs, nuo viešumos nepabėgs.

Šiltų, malonių žodžių V. Rastenis yra pasakęs ir parašęs kitų žymių mūsų veikėjų sukaktų proga. Atėjo eilė ir jam prisiminti nueitą visuomeninio darbo kelią, jame sutiktas klaidas, malonius laimėjimus ir, be abejoj, kartaus nusiūlymo momentus.

Sukakties proga V. Rastenis nelaukia komplimentų. Visuomeniniam darbui savo gyvenimą skyręs žmogus tokia proga laukia tik kuklaus, jo darbų įvertinimo ir nuoširdžios bendradarbiškos šilumos. Bet jo darbus vertinti per anksti, nes jo "gyvenimas prasideda su 60!" Atrodo, kad Vincas Rastenis dar pačiame įsibėgėjime. Ne nuveiktiems jo darbams, bet dar nuveiksimiems ir jungiame šį žodį, kaip liudijimą pagarbos nuveiktam darbui ir ištįstą ranką ateities darbams ir glaudžiam, nuoširdžiam bendradarbiavimui.

KODĖL TIEK DAUG PYKČIO?

1964 m. gruodžio mėnesį spaudoje atspausdinti J. Andriaus laišškai linksmuojantieji Algį Gustaitį. Tokio asmens nepažįstu. Kai kas dėl tokio pravardžio įsižeistų. Tuose laiškuose kabutėse rašoma "žemėlapis", "žemėlapio autorius", vis paminint tą patį Algį G. Aš nerengiu nė jokio "žemėlapio", nesu kažin kokio "žemėlapio autorius", o jau kelerį metų šį darbą dirbu prie naujų būsimos nepriklausomos Lietuvos žemėlapių. Taigi, ir čia taikoma man nežinoma adresas.

Dar keisčiau, kad pagrindiniu mano to darbo talkininku buvo J. Andrius, atlikęs visus tų žemėlapių geografinius apskaičiavimus, išdėstymus, juos tikrinęs. Taigi, turėtų būti koks nors kitas J. Andrius.

Visų keisčiausia, kad vistiek tu plačiai paskleistų redakcijoms laiško autorius yra mano bend-

radarbis, gruodžio 11 d. man išsiuntęs spaustuvėje atmuštą pasisakymą, jį net pasirašęs, vėliau skaitytą įvairioje lietuvių spaudoje.

Paruošti naują Lietuvos žemėlapių galvojau daugelį metų. Nebūdamas topografu, ieškojau tos srities žinovo. Į Los Angeles persikėlus J. Andriui, su juo

J. Andrius (kairėje) ir A. Gustaitis išveda Lietuvos sienas žemėlapyje...

pradėjau kalbėtis, dėstyti savo mintis, sumanymą, tikslą. Jisai sutiko, kad jo 1956 metais išleistas Lietuvos žemėlapis neatitinka lietuvių tautos siekimų, neduoda pilnos ir tikros Lietuvos aiškiaus vaizdo.

Mano su juo pasikalbėjimai trukdavo ištisomis valandomis. Juo toliau, tuo jis labiau sutikdavo su mano siūlomomis sienomis, žemėlapių iliustracinę ir dokumentinę medžiagą, kuri, atitinkamai parinkta, turės teiti tų Lietuvos žemėlapius.

Pradžiai jis turėjo žemėlapių. Jais naudojantis pradėjome ruošti būsimiems žemėlapiams sienas. Iš pradžių tik atžymėdami ant kitų žemėlapių, darydami pataisymus, pastabas.

Tokiu mūsų pasitarimai vyko bent keletą mėnesių. Jis prašė jam leisti apgalvoti. Aš gi dar uoliau pradėjau ieškoti dokumentinės, istorinės ir geografinės medžiagos. Nenorėjau nei jo skubinti, nenorėjau nei ašdaryti lengvų sprendimų. Rimtas, didelis darbas turi būti gerai apgalvotas, ramiai atliktas, gerai parinkus teisingus duomenis.

O duomenų rinkimas buvo ne lengvas, lėtas.

Pagaliam, 1961 birželio 9 d., J. Andrius savo ranka užrašė ant braižomo popieriaus lapo: Darbo originalas. Buvo pradėtas mažasis Lietuvos žemėlapis, 1:1,000,000 mastelio. Maždaug lygiagrečiai darytas ir kitas, didysis, Lietuvos žemėlapis, 1:400,000 mastelio. Visus apskaičiavimus, geografinius išdėstymus atliko J. Andrius. Ant to pat 1:1,000,000 žemėlapio Darbo originalo jis savo ranka 1962 vasario 3 d. prašė: baigtas. Nors ir po to dar keletą sykų J. Andrius paskiras vietas tikrino, lygino.

Norėdami geriau pažinti braižomą plotą, padarėme vieną Lietuvos žemėlapi 1:400,000 mastelio spalvotą, su aukštumomis. Tai buvo vienas mūsų darbu juodraščių. Dabar jis yra pas mane.

Prieš atiduodamas darbo originalus man, J. Andrius prašė jį išsamiai supažindinti tuose žemėlapiuose ir po to atskirti būsimoje knygutėje naudotimoms nuotraukoms, istoriniams ir kitokiais duomenimis. Jam skaičiau duomenis, rodžiau kelias dešimtis nuotraukų, dėčiau jas ant žemėlapių, aiškinau kaip ir kas turės būti. Patenkintas man davė darbo originalus. Parengiau tekstą, nuotraukas, atspausdinau kai kurį tekstą. Buvo padaryti tų darbo originalų nuospaudai. Tada ant darbo originalų suklijavau nuotraukas, tekstą. Tą darbą 1:400,000 baigiau 1964 balandžio 16 d. Jie buvo nufotografuoti. Speciali įstaiga padarė duotų nuotraukų originalaus didumo ir mažesnių. Bet tai vis dar juodraščiai ir prieš spausdinant dar reikės vietomis pakeisti tekstą, nuotraukas.

Prie tų Lietuvos žemėlapių keletą metų dirbau kiek galėdamas tyliau, visiškai nieko neduodamas spaudai. Vieną dieną skaitau "Vienybėje" V. Bakūno paskelbtą žinutę, kad J. Andrius gamina naują Lietuvos žemėlapi. Ten mano pavardė net nebuvo suminėta.

Ilgainiui apie tuos Lietuvos žemėlapius pradėjo sužinoti vis daugiau lietuvių. Mus ne kartą atrodavo pasilenkusius prie žemėlapių Los Angeles Lietuvių Bendruomenės namuose. Ten Daurmantas Čibas padarė nuotraukų. Spalvotasis (aukštumų) Lietuvos žemėlapis ilgesnį laiką kabėjo pas mane salione, 1964 balandžio mėn. pabaigoje, Los Angelėje besilankant iš Chicago atvykusiam

dramaturgui Anatolijui Kairiui, būrelis lietuvių susimetė prie to žemėlapio. Įdomu, kad prie jo sėdusius A. Kairį, Bern. Brazdionį, Ant. F. Skirį ir mane nufotografavo pats J. Andrius. Savo reportaže Lietuvos žemėlapi A. Kairys sumini "Drauge" nr. 230, 1964 rugsėjo 30 d.

Baigus pagrindinius paruošiamuosius darbus, nekludžiau spaudai apie juos kai ką paskelbti, nes apie juos žinios jau buvo nuėjusios net iki Europos. "Naujienos" nr. 113, 1964 metų gegužės 12 d. paskelbė žinutę antrašte: A. Gustaitis Lietuvos žemėlapių kūrėjas. Ten, be kitko parašyta: Juozas Andrius tvarkė žemėlapių topografią. Panaši žinutė atspausdinta "Nepriklausomoje Lietuvoje" nr. 22 (894), 1964.V.27.

"Naujienų Antroje Dalyje", nr. 724, 1964 liepos 25 d. paskelbtas ilgesnis Vlado Mingėlos rašinys - pasikalbėjimas su manimi. Panašus V. Mingėlos pasikalbėjimas atspausdintas "Tėviškės Žiburuose" nr. 31-32, 1964 liepos 30 d., įvairius dvejomis nuotraukomis: Topografas pulk. J. Andrius su manim braižymo metu prie Lietuvos žemėlapio, kitose aš vienas prie kito žemėlapio. Dar kitas Vl. Mingėlos pasikalbėjimas atspausdintas "Europos Lietuvoje" nr. 40 (831), 1964 spalio 6. Tame pat "E.L." nr. paskelbtas atviras Dr. Povilo Reklaičio laiškas man tų žemėlapių reikalu.

Kaip ir reikėjo laukti, pirmieji dėl tų Lietuvos žemėlapių pradėjo pikintis komunistai. "Laisvoji Lietuva" nr. 21 (939), 1964 spalio 22 d. spaudos vertepuote rašo: "Laisvojo pasaulio lietuvių spaudai paskelbus apie Algirdo Gustaitio ruošiamą būsimoms nepriklausomos Lietuvos žemėlapi, jau prabilo okupuotoj Lietuvoj leidžiamas "Liaudies Balsas". Iš ten žinutė persispausdino komunistinė "Laisvė" rugpjūčio 14 d., drėbdama virtinę pasipiktinančių žodžių šiam dideliame lietuviškam darbui... Žemėlapis dar neišėjo, o komunistai jau pradėjo pulti!"

Vladas Mingėla Draugo nr. 282, 1964 gruodžio 1 d. taikliai atsakė tų žemėlapių puolikams komunistams rašiniu: "Komunistinė pagieža dėl Lietuvos žemėlapių. Kaip komunistams įprasta, jie nevengė pasikolioti, spausdinami nespausdintinių pikty žodžių, pasisakymų.

Dideliu nustebimu, pasirodė minėti žemėlapių talkininko - bendradarbio J. Andriaus laiškuokai, kuriuose jisai visomis išgalėmis kratosi dėl kokio ryšio su tais žemėlapiams.

J. Andrius jau yra atlikęs pirminius tų žemėlapių topografinius darbus. Tolesni tikrinimai topografiniai, istoriniai ir kt. bus atlikti be jo.

Aišku, to laiško pagrindinis tikslas yra pakenkti tų žemėlapių išleidimui, pakenkti man.

Naujų Lietuvos žemėlapių ruošimas nėra eilinis dalykas, Mes esame kar stovyje, lietuvių ir Lietuvos priešai stengiasi ardyti,

Praverkim langus šviežiam orui...

Povilas Žičkus

Gana dažnai pasigendame studijuojančio ar jau baigusio mokslo lietuviško jaunimo lietuviškam kultūriniam, visuomeniniam ar politiniam veikime ar gyvenime. Gana neretai pasigendame paties jaunimo ir įvairiuose minėjimuose, paskaitose ir pan., kai jo nematome salėse, jeigu kartais ten ir matome vieną kitą, tai tik atskirus kristalus. O juk tokio jaunimo turime. Tik kur jis yra? Kodėl jo nematome?

Teisingai atsakyti į tuos klausimus vargiai kas pajėgs. Jaunimas visados buvo jaunimas. Jis turėjo ir turi savo kelius, savo siekius. Kaip su laiku pats gyvenimas keičiasi, taip keičiasi ir jo keliai bei siekliai. Tai, ko siekė ir kuo gyveno jaunimas prieš šimtą ar nors penkiasdešimt metų, šių dienų jaunimui yra svetimas, nesuprantama ir pasenę. Ta senoji romantika, idealizmas, kurie viliojo jaunimą anais laikais, šiandien jau nebeturi to reikšmės. Jeigu šis naujo gyvenimo tempas ir materializmas patraukė net vyresniuosius, tai ką bekalbėti apie jaunus, kurie nori būti greitesni ir už patį gyvenimą. Net ir pats mokslo šakų pasirinkimas rodo, kad naujas gyvenimas, pasiekiamas tik pinigų, verčia jaunimą ieškoti ir tų mokslo šakų, kurios to pinigų duotų daugiau. Be pinigų nei geresnio būto, nei geresnio apsigėrimo, nei televizijos, nei automobilio, nei visokių virimo ir kepimo mašinių, net ir Metropolitan operos spektaklį, negali patekti be dešėtų dolerių. O ką apie vienos šeimos namą? Taigi daugis ir suka to pinigų kryptimi. Ta kryptimi suka visas jaunimas, reikišai ir lietuviškas. Sukame ir mes patys. Kartais užklauso studentą, kodėl jis pasirinko tą, o ne aną mokslo šaką, atsakymas būna -- kad jį pelninga.

Tačiau pasakyti, kad tas jaunimas yra blogas, kad jis jau nutauto, kad reikla jį nurašyti į nuostolius, būtų neteisinga ir ne-

trukdyti didelius lietuviškus darbus.

Pasitraukdamas nuo baigiamų parengti Lietuvos žemėlapių jis palieka tuštumą. Dar daugiau: jis per tą tuštumą papila piktybinių minčių, stengdamasis tuo sužlugdyti galutinį jų paruošimą, užbaigimą, visą reikalą ir mane paliekant visuomenės pajaukai.

J. Andriaus troškimas mane išmūsti iš pusiausvyros lietuvių visuomenėje neraiš pritarimo. Ir tikrai, tai neatbaids buvusį, esamų ir būsimų tų Lietuvos žemėlapių bendradarbių. Dirbsiu ir kovosiu, kol tie Lietuvos žemėlapiai bus paskleisti pasaulyje.

Algirdas Gustaitis
Los Angeles

DIRVOS NOVELĖS KONKURSAS

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinraščio puslapių, tačiau toleruojamos išimtys, atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiu įteikti data: 1965 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavardę, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1965 m. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siužetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

tikslu. Tiesa, tarpusavio santykiuose ir jau naujai sukuriamose šeimose neretu atveju yra kalbama nelietuviškai. Dar blogiau, kad didėja mišrių šeimų skaičius. Bet tai dar nereikšdka, kad juos reikia nurašyti į nuostolius. Čia yra tik naujo gyvenimo realybė, su kuria reikia skaitytis.

Žiūrint ir stebint to naujo gyvenimo realybę, vyresnieji privalome padaryti ir tam tikras išvadas. Jeigu to nepadarysime, nei mes, nei kas kitas ateity negalėsime kaltinti tų, kurie turėjo ateiti po mūsų ir stoti lietuviškų gretų eilėse ar net jų prieškaky. Mes neprivalome laukti jų ateinant, o atėjusius versti klausyti mūsų nuobodžių kalbų. Mes privalome ieškoti jų, kviešti juos, nežitrint kokią kalbą tarpusavyje kalba, kokias šeimas sukurė. Kvieti ne pasyviais dalyviais ar tik žitrovais, mes privalome juos kviešti į valdybas, į pirmi-ninkus. Mes neprivalome jiems įsakinėti, o privalome išklausti. Mes galim būti jiems gal ir neblogais patarėjais, bet ir tai gal tik tada, jeigu pamatytume, kad jie užsnūsta ir leidžia juos pažadinti. Tačiau gyvenimo praktikoje dažniausia jaunimą reikia pristabdyti, o ne paraginti.

Tiems savo žodžiams patvirtinti turiu ir gerų pavyzdžių. Bostone veikia Lietuvių B-nės kultūros klubas. Jis neturi nei registruotų narių, nei įstatų. Jo darbas kultūrinis ir savanoriškas. Per eilę paskutinių metų to klubo vadovais buvo dr. Bronius Baškys, dr. Stasys Jasaitis, dr. Juozas Navickas. Tie asmenys savo mokslių darbų yra vainikavę tremty. Jų darbo vaisiai šiame kultūros klube yra labai gražūs. Jau ir eilę prelegentų buvo jų kartos, o kartais net ir jaunesni. Bostone veikiančiam kultūriniam subvakarių kalbėto mokytoja Čekienė, kuri pati atrodo dar bebaigiančios mokinės ar jaunos studentės amžiaus. Jos mintys ne tik apie idealizmą ir materializmą, bet ypatingai apie lietuviybę, buvo kaip gražūs kristalai, prasiveržią iš šio bėgančio, mechanizuoto ir mašinų dūmais užnešto gyvenimo. Tokių pavyzdžių yra ir kitur.

Artėjant prie Vasario 16-sios minėjimo, kur minėsime vergijos nusikratymą ir Lietuvos valstybės atstatymą. Kad toje šventėje nereikėtų sakyti, jog nesimato jaunimo, jau dabar ieškodime jo. Kreipkimės į studentų valdybas, į jaunimo organizacijas. Tegu ir prie prelegentų stalielių atsistoja naujo gyvenimo atstovai. Tų pačių veidų ir jau dešimtimis kartų kartotų minčių niekas nebeonori matyti ir klausyti. O jeigu taip nepadarysim, negalėsime ir kaltinti, kad nėra jaunimo, nėra kas mus pavaduotų.

Yra kas pavaduoja. Tik tų pavaduotojų paieškodim. Okai ateis jie, tie pavaduotojai, su jais ateis ir nauja srovė -- jaunimas. Kaip popležius Jonas XXIII sakė, kad praverkim langus ir įleiskim šviežio oro į bažnyčios gyvenimą, taip mes praverkim lietuviško gyvenimo langus, kur irgi reikalingas šviežias oras, nauja jo srovė.

• Lietuviška šeima savo jaunąją kartą įrašydama nariais į Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, bus užtikrinta, kad jaunuoliai suartės su savo tautos žmonėmis, dalyvaus lietuviškame veikime ir bus auklėjami patriotinėje dvasioje. Jeigu į Jus kreipsis SLA organizatorius, sutikit jį palankiai, nes jis turi gerus patarimus apdraudos reikaluose. Daugiau apie SLA sužinosit, jei parašysit tokiu adresu: Lithuanian Alliance of America, 307 West 30th Street, New York, N. Y. 10001.

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI AR UŽSISAKYTI ŠIĄ NAUJAI PASIRODŽIUSIĄ KNYGĄ:

Shakespeare -- Hamletas -- 5 dol.

Ant. Šukys -- Du mediniai ir trys geležiniai kryžiai -- 3 dol.

Edvardas Gedgaudas

Edvardas Gedgaudas, miręs 1964 m. gruodžio 29 d. Los Angeles, Calif.

Edvardas Gedgaudas po sunkios ligos mirė 1964 m. gruodžio 29 d. Los Angeles, Calif. Gruodžio 30 d. buvo pašarvotas Pierce & Hamrock laidojimo įstaigos koplyčioje, kur draugai ir pažįstami lietuviai sunešė daug gražių gėlių, o kun. Celiečius, kartu su gausiu būriu susirinkusiųjų, atkal-

bėjo Rožančių. Gruodžio 31 d. Los Angeles lietuvių parapijos šv. Kazimiero bažnyčioje klebonas kun. J. Kučingis atlaikė gedulingas mišias, kurių metu giedojo sol. Dapšienė. Velionis E. Gedgaudas buvo palaidotas Kalvarijos kapinėse, Los Angeles, Calif.

Liko žmona Marta Gedgaudienė, trys sūnūs — Mindaugas, Kęstutis, Vyktas ir duktė Mirga Pažemėnienė. Lietuvoje liko sesuo Magdalena Gedgaudaitė.

Velionis E. Gedgaudas buvo gimęs 1898 m. birželio 2 d., Kuliuose, Kretingos apskr., Žemaitijoje. Pradžios mokyklą baigė Plungėje, o 1916 m. Petrapilyje baigė šv. Kotrynos gimnaziją, gaudamas aukso medalį. Buvo pradėjęs studijuoti Maskvoje, technikos institute, tačiau, kilus bolševikų revoliucijai, buvo jį suimtas ir vos išvengė mirties. 1918 m. su pirmaisiais lietuvių būriais grįžo į Lietuvą.

Lietuvoje tuoj įsijungė į pedagoginį darbą, trumpą laiką mokytojavo šeduvoje, o 1919 m., kun. Senkaus pakviestas, atvyko į Plungę, kur, kartu su kitais mokytojais pionieriais, suorganizavo gimnaziją ir kurį lai-

ką buvo jos direktorium. Vėliau apsigyveno Kaune. V. D. Universitete studijavo teisės ir ekonomijos fakultete.

1944 m. iš Panevėžio, kur tuo metu tarnavo cukraus fabrike vyr. buhalteriu, pasitraukė į Vokietiją, kaip ir daugelis lietuvių, norėdamas apsaugoti vaikus nuo atplūstančių komunistų priespaudos ir deportacijų. Vokietijoje, atsidūręs Landshute, Bavarijoje, suorganizavo lietuvių komitetą, kuris rūpinosi lietuvių reikalais. Karui pasibaigus su šeima persikėlė į Stuttgartą, ir čia taip pat dalyvavo lietuvių stovyklos vadovybėje. 1951 m. atvyko Ameriką ir apsigyveno Clevelande, o 1958 m. persikėlė į Los Angeles, Kaliforniją. (m)

LOS ANGELES

KLAIPĖDOS MINĖJIMAS

Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugija Los Angeles, Calif., rengia Klaipėdos minėjimą sausio mėn. 16 d., šeštadienį, 7 val. vakare, Lietuvių Namuose, adresu: 4421 Santa Monica Blvd., Los Angeles.

Programoje numatyta paskutiniojo Klaipėdos krašto komendanto pulkininko J. Andrašūno žodis — prisiminimai; mažas Klaipėdos krašto liaudies dainų koncertėlis — kurio paruošimu rūpinasi muzikas A. Narbutas; draugijos pirminko Alg. Glazės žodis — pastabos.

Los Angeles ir apylinkių lietuviai kviečiami šiame minėjime dalyvauti. Įėjimas — visiems laisvas ir nemokamas.

Po minėjimo — ten pat įvyks draugijos susirinkimas, kuriame dalyvauti kviečiami taip pat ne tik draugijos nariai — bet ir svečiai, kurie norėtų draugijos nariais įsirašyti.

Sausio 16 rytą, 9 val. lietuviškosios radijo valandėlės metu pastabų apie šiuo dieną Klaipėdą padarys draugijos vicepirm. Vl. Bakūnas.

• Romas Venckus, prieš trejetą metų iš Bostono į pietinę Kaliforniją atvykęs, inžinieriaus darbą dirbo Anaheim mieste. Praeitą vasarą vedė Giedrę Karužaitę. Sausio viduryje Venckai išsikelia gyventi į San Francisco miestą. Ten inžinierius gavo tinkamesnį darbą.

ATSISVEIKINANT SU

L. VANAGAITIENE

IR A. MACKUM

Kaip širdį skausmas surakina ir skruostu rieda ašara, sunku prartarti žodį.

Mintis sustingsta tik pagalvojus, kad tie, kurie taip buvo mums reikalingi ir brangūs, kurie visą savo gyvenimą skyrė ne sau, bet kitiems, šiandieną likimo yra išplėsti iš mūsų tarpo.

Šis tragiškas p. Lilijos Vanagaitienės ir Algimanto Mackaus žuvmias juodu gedulu pridengė ir visą Chicago lietuviškąją jūrų skautiją — Juodkrantės jūrų skautų, Baltijos Jūros jūrų skautų tuntas ir korp. Gintarą.

Žuvusiųjų Margočio Radijo Vėdėjos p. Lilijos Vanagaitienės ir redaktoriaus Algimanto Mackaus visas gyvenimas buvo pašvestas vienam kilniam tikslui — vargsančiam tautiečiui ir kenčiančiam tautai.

Viena savo ilgamečių patyrimu ir širdingumu, kitas įgudusia plunksna ir literatūriniais užsimojimais stengėsi prisidėti prie lietuviybės išlaikymo. Deja, užgeso dešimtmečiais plakusi Margočio širdis, nublėsė šypsena — Lilija Vanagaitienė užmerkė amžiams savo akis. Nusiviro galva, išskrito kūrybinga Algimanto Mackaus plunksna, amžiams nutilo balsas naujai generacijai.

Mes paliekame sustingę, skausmo supausti ir tik dabar pradėjome suprasti kiek lietuvių bei ir Chicago jūriniai skautai, turintys lietuviškąjį jaunimui yra davę žuvusieji.

Ne vieną kartą Margočio bangomis sklido jūrų skautijos valandėlės, ne viename Margočio žurnalo puslapyje tilpo spausdintas žodis apie Chicago jūrų skautus ar vaizdas iš jūrų skautijos gyvenimo. Ne vieną kartą p. Lilija Vanagaitienė mus mokė ir savo pavyzdžiu skatino dirbti lietuvių bei ir visas jėgas skirti Nepriklausomos Lietuvos atstatymui.

Ne kitoks buvo ir Algimantas Mackus, tas švelnios sielos ir aštraus proto žmogus — kūrėjas. Jis visuomet savo kultūrine apraiška buvo su Chicago jūrų skautija.

Lietuviškoji Chicago jūrų skautija Juodkrantės, Baltijos Jūros tuntas ir korp. Gintaras amžiams atsisveikindami lenkia savo galvas prieš šias taurias asmenybes ir taria nuoširdų užuojautos žodį visiems artimiesiems.

Viešpatie, būk žuvusiems atlaidas ir apšviest jų kelią amžinybėje. Duok mums stiprybės, kad mes pajėgtume tęsti jų pradėtą darbą Lietuvių Jūrų Skautijos gretose.

LJS Baltijos Jūros, Juodkrantės tuntas ir korp! Gintaras.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

PERNAI VASARA K. Drunga Margutyje pasigedo prezidento Smetonos minėjimuose paskaitų, apibūdinančių jį privačioje aplinkoje. To, turbūt, pasiges ir didžiosios A. Merklio knygos skaitytojai. Benė pirmas viešas bandymas toji srity — V. Alanto paskaita Detroite (žr. 1964 m. Dirvos 144 nr.). Gaila, Alanto pasakojimas ir liečia daugiau viešąją negu privačią A. Smetonos kasdienybę. Oficiozo redaktoriaus vizitai pas prezidentą tarnybiniame kabinete lieka toliki nuo privačių pasisvečiavimų, juo labiau apsilankymai apskričių miestuose ar net ir Užulėny — A. Sm. tėviškėj — su Kauno diduomenės karavanais. Intymesnė aplinkoj V. Alantas, sakosi, A. Smetonos nematęs, o tik girdėjęs, kad ten jisai irgi būdaves maždaug toks pat, kaip ir apsakytais atvejais.

Iš oficialios kasdienybės V. Alantas sukuria vaizdžią eskizų. Tačiau vienas jo pavartotas žodis gali sukelti netikslų įspūdį, kokių nei pats V. Alantas, tą žodį pavartojęs, turbūt, nebus turėjęs intencijos teikti.

Penketą ar šešetą kartų V. Alantas išsitarė, kad A. Smetona kalbėdaves šaltai, jo laikysena būdavi šalta. Prideda ir kitų apibūdinimų — ramus, santūrus, intelektualus, — dėl kurių teisingumo nekyla jokių abejojimų. Tada leidžia spėti, kad ir "šaltas" V. Alanto lūpose reiškia tik nesikarščiujantį, lėtą, ramų, flegmatiką.

Iš tikrųjų, neteko matyti Smetonos atšiauriai šalto. Priešingai, jo kalbėjime ir laikysenoje būdavo juntamas tik ramus, santūrus ir šiek tiek mokytojiškas, bet greičiau šiltas, o ne šaltas tonas. Žinoma, jis buvo daug skaitęs ir dalykus, apie kuriuos kalbėdavo, būdavo išsamiai svarstęs, apmąstęs, todėl aplinkoj, kurios vienas iš būdingų požymių, deja, būdavo diletantiškumas ir pažiūrų bei nuomonių paviršutiniškumas, neišvengiamai susidarydavo juntamas intelektualinis atstumas tarp prezidento ir tų ar kitų jo pokalbininkų. Smetona apgailestaudavo platoką diletantiškumo įsigožėjimą mūsų inteligentijoj, ir jis neretai skatindavo uoliau puoselėti intelektualumą, bet nei akibrokštais, nei šaltumu, o dažniausia tik pedagogiškai atlaidžiu šiltu patarimu.

Iš savo amžininkų kaimiečių ūkininkų Smetona nelaukė rafinuoto intelektuališko, ir leidavosi su jais į kalbas jų supratimų ir interesų plotmėj. Tad ten ir būdavo "gyvesnis". "Savo ministru aplinkoj" Smetonai gal neretai magėdavo priminti, kad "turėtumėt geriau išmanyti". Bet, jei tą ir darydavo, tai ne stačokiškai, o kantriai pedagogiškai. Savime suprantama, kad čia jisai atrodydavo ir būdavo labiau susi- varžęs bei santūrus, negu tarp kaimiečių, ypač tokių, kurie pasirodydavo jiems būtino išmanymo beturį net su kaupu. Tarp tų, kurie jam atrodė "turį geriau išmanyti", nesi- jautė privalas nusileidinėti į diletantišką lygį, bet ir nesi- jautė, kad būtų taktiinga visada "spiginti į akis" net ir aiš- kiai suvokiamą savo pranašumą.

Tragiškai žuvusi Lilija Vanagaitienė ir dabartinis VLIKo pirmininkas V. Sidzikauskas pasikalbėjimo metu Margočio radijo programoje. P. Petručio nuotrauka

PELNYKITE DIVIDENDUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

TAIP... PAS MUS JŲS TURITE PASIRINKIMĄ ĮVARIŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ ATITINKANČIŲ JŲSŲ REIKALAVIMAMS...

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

DIVIDENDAI IŠSIUNCIAMI PAŠTU KETVIRČIAIS INVESTMENT SĄSKAITOMS

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

ANTANAS SMETONA TAUTINIŲ SIEKIŲ PAŽANGOS KELIJE

(Pasakyti žodžiai Montrealy, Detroite ir Toronte) (4)

STASYS SANTVARAS

Kazio Binkio mintį kiek pratęsdami, palikdami nuošaly net tą sunkią naštą, kurią Ant. Smetona nešė, kaip Lietuvos Tarybos ir Vals- tybės Tarybos pirmininkas, pažvelkim į porą laikotarpių, kurie nepr- Lietuvos gyvenime buvo ypačiai reikšmingi. 1919 m., balandžio 4 d., Valstybės Taryba išrinko Ant. Smetoną pirmuoju Lietuvos Respubli- kos prezidentu. Tas pareigas 1920 m., birželio 19 d., jis perdavė Stei- gliamojo seimo pirm. Al. Stulginskiui. Kaip galėtumėt šį laikotarpį apibūdinti? Jis buvo gana trumpas, bet neramus, audringas, kupinas kovų su lietuvių tautos vidaus ir išorės priešiniais. Tame laikotarpy bu- vo laimėta dauguma kruvinių susidūrimų dėl Lietuvos nepriklausomy- bės atstatymo. Valstybės prezidentas turėjo išgyventi daug sunkių (tempto darbo dienų ir nemigo naktų, kol tie metai prabėgo, nes -- išde- nebuvo nei aukso, nei sidabro, nei popierinių vertybių, kraštas po karo ir kelių metų trukusios vokiečių okupacijos stovėjo prie bado slenk- čio, kariuomenė buvo varganai aprenpta, prastai maitinama ir nema- žiau varganai ginkluota, nevisada užtekėjo popierinių auksinių val- dininkų algoms mokėti, o priešai slinko į Lietuvą beveik iš visų ke- turų pusių. Tačiau ir nuogom rankom kartais yra padaromi stebuk- lai, kai spindi didi valia ir nepalaužiamas ryžtas visuose kovos lau- kuose siekti pergalės. Jei mūsų tautos priešai anuomet Ant. Smetoną būtų pagavę -- seniai jo kaulai dliėtų po žemės velėna...

Tuo metu jis buvo ne tik vyriausias vadas kovose dėl laisvės -- jo pirmojo prezidentavimo metu buvo suorganizuota kariuomenė, gerokai į priekį pastumtas valstybės administracijos organizavimo dar- bas, padėti pamatai tautinės kultūros ugdymui ir švietimui, kraštas apvalytas nuo svetimų gaivalų, tauta parengta Steigiamojo seimo rin- dimams. Argi tai buvo menki rūpesčiai valstybės galvai? Ir argi tie

darbai nėra jo dideli nuopelnai, nėra akivaizdžiai regimi ženklai liet- tautos pažangos kely? Kazys Binkis nehiperbolėm kalbėjo, kai jis ta- rė, kad Ant. Smetona gynė visos tautos bylą.

Ant. Smetonos, kaip valstybės vyro, pareigos supratimui apibū- dinti, man regis, dar būtina pridėti keletas žodžių: pirmasis Respub- likos prezidentas, apsikrovęs žmogui sunkiai bepakeliama darbu naš- ta, nepasirūpino (tikriausia, tam laiko neturėjo), kad jo politinė sro- vė laimėtų Steigiamojo seimo rinkimus, kad jame turėtų, jeigu ne dau- gumą atstovų, tai nors pakankamą svorį. Atsimeriam, jo balsą perrė- kė partiniai rėksniai ir demagogai, nors Tautos pažangos partija, gal tiksliau -- Ant. Smetona, savo užnugarį tada turėjo tokius išiki- mus draugus ir skambius vardus, kaip prel. Jonas Mačiulis-Maironis, kun. Juozas Tumas-Vaižgantas, Augustinas Voldemaras, Vincas Krė- vė-Mickevičius, adv. Liudas Noreika ir kit. Tačiau turėjo prabėgti keli neramūs metai, kol tauta vėl visuveiduatsigrįžo į savo pirmąjį Res- publikos prezidentą.

1926 m., gruodžio 19 d., seimas Ant. Smetoną išrinko ketvirtuoju Lietuvos Respublikos prezidentu. Dar kartą ir kitą perrenkamas, tas pareigas jis ėjo iki 1940 m. birželio 15 d., kada, protestuodamas prieš Sovietų Rusijos invaziją, iš Lietuvos pasitraukė. Šis jo valdymo laiko- tarpis mūsų tarpe yra sukėlęs daugiausia kontroversinių pasisakymų. Nelaimė, kad daugumas tų pasisakymų nepaisė tikrovės įvykių, prasi- lenkė su tiesa, buvo partinių ar asmeninių aistrų pakurstyti. Tuo tar- pu žymūs istorikai dr. Antanas Šapoka, kurio veiklos pėdsakai yra likę ir Kanados Toronto mieste, priežastis, dėl kurių įvyko 1926 m. gruodžio 17 d. perversmas, taip apibūdina: "Partiškai susiskal- dymas Lietuvoje jau buvo pasirodęs ir Valstybės kūrimo laikotarpy, o pirmuosius nepriklausomosios respublikos metuose stipriai pasireiškė daugiausia iš Rusijos atsinešta socialinio radikalizmo ir neriboto de- mokratizmo įtaka. Visuotinio ir lygaus balsavimo sąlygose tos (parti- jų, St. S.) varžytynės ėjo ligi demagogijos ir rietenų, kurios visuome- nę ne tiek auklėjo ir organizavo, kiek demoralizavo ir skaldė. Pati parlamentarizmo sistema mūsų šalyje, -- kur daugumą sudaro ūkinin- kai be ryškios diferenciacijos -- parodė, kad dirbtiniai susiskaldymai partijomis padaro vyriausybę nevieningą ir bejėgę. Todėl 1926 m. gruodžio 17 d. karininkų padarytas perversmas niekam nebuvo neti- kėta naujiena. Tą perversmą rėmė krikščioniškosios grupės kartu su tautininkais, o visuomenė jam karštai pritarė. Todėl viskas labai

greitai ir lengvai įvyko. Niekur nebuvo parodyta jokio pasipriešini- mo (žr. Lietuvos Istorija, psl. 588, 590, 591).

Berods, teisingiausias Ant. Smetonos 1926-1940 m. valdymo api- būdinimas -- autoritetinis valdymas, o tai buvo toli nuo partinių dikta- tūrų, kokias matėm hitlerinėj Vokietijoje, ar teberatom Sovietų Ru- sijoje. Ne prasimanymas, bet tikra tiesa (tą būtų galima atsklirom pavadėm įrodyti), kad nuo 1926 m. pabaigos iki Lietuvos nepriklaus- omybės sužlugdymo, kai Ant. Smetona buvo valstybės prezidentas, Respublikos administracijoj, kultūros, švietimo ir ūkio gyvenime ne- menką kiekį raktinių pozicijų turėjo eilė vyrų, kurie anaipol nebuvo tautininkai, bet kitokių politinių įsitikinimų žmonės. Berods, tai irgi liudija ne tik Ant. Smetonos liberalumą, bet taip pat humaniškumą ir gilų tautinės pareigos supratimą.

Nūdien, kai norim pasiguosti savo tarpe, ar bandom kitus įtikinti nepriklausomybės palaime, trumpai pasakom: Lietuva per savo nepr- valstybės laikotarpį visose kultūrinio ir ūkinio gyvenimo srityse padarė tokią pažangą, kokios jokia kita tauta per tokį trumpą laiką nebuvo padariusi. Gal kai kam tas gali skambėti pasigyrimu, bet, kas pažįsta lietuvių ir jo laimėjimus nepriklausomybės laikotarpy -- pripa- žins, jog tai yra tiesa. Ir ta pažanga juk nebuvo padaryta tik nuo 1920 vidurio iki 1926 m. pabaigos -- ji ramiu, bet plačiu ir tvirtu šuoliu bu- vo daroma iki 1940 m. birželio 15 d.

Labai išsiplėstų mano kalba, jei aš bandyčiau išvardinti, kiek 1926-40 m. laikotarpy buvo nutiesta naujų kelių, pastatyta naujų mo- kyklų ir kt. pobūdžio valst. pastatų, kaip įgyvendintas ligonių kasų įs- tatymas, kaip suorganizuotos ar išplėtos gydytūlės ūkinio gyvenimo įstaigos ir žmonės, kokių šuolių padarė lietuvių tautos švietimas ir kul- tūra. Visi to norėjom, visi to siekėm, Ant. Smetonos vadovybė, vienu kitu atveju, neapsilenkusi ir su žmogiška klaida, savo esme buvo rūpestinga ir giliai patriotiška.

Prisimindami Pierre Teilhard de Chardin žmogaus aptarimą, ne- svyrudami galim tarti: lietuvių tautos dvasiniame evoliucijos kely, kultūrinio ir ūkinio gyvenimo pažangoj Ant. Smetona yra tikrai ryškų ir didelį asmenybę. Gal tai skamba paradoksu, bet man rodo, kad mes dar nepakankamai į jį ir darbus pažįstam. Jei moderninėj prie- monėm žiauriai žalojama ir naikinama lietuvių tauta nebus sunaikinta -- daug dulkų bus nupūsta nuo to paminklo, kurį atkaklia ir dinamiška patriotinė veikla sau pasistatė pats Antaas Smetona.

Tegu Viešpats saugo ir gina lietuvių tautą!

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Kun. A. M. Karužiškis, buvęs Clevelando lietuvių naujos parapijos pirmutinis klebonas, dabar dirbęs Detroite lietuvių parapijoje, kelias dienas viešėjo Clevelande.

Nauja parapija Clevelande atsirado skilimu šv. Jurgio parapijos 1929 metais, kai senoje parapijoje klebonas nerodė noro mokykloje mokyti lietuvių vaikus lietuviškai. Karužiškis iki tol kunigavo Youngstown lietuvių mažoje parapijoje. Apie 10 metų išklebonavęs naujoje parapijoje, užleido vietą dabartiniam klebonui kun. J. Angelaičiui. Jis įrėngė mokyklą ir prie tos parapijos susispietė daugiau lietuvių.

• Pašto ženkliukų paroda įvyks vasario 6 ir 7 d. Statler Hilton viešbutyje (Euclid Ave. ir 12 gt. kampas). Į parodą įėjimas laisvas.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

SAUSIO 16 D. Antrojo Kaimo spektaklis.

SAUSIO 23 D. Grožinio skaitymo ir deklamavimo vakaras jaunimui. Rengia Neringos tuntas šv. Jurgio parapijos salėje.

R. Stravinskaitė ir R. Jurkūnaitė, kurias clevelandiečiai šį šeštadienį, sausio 16 d. 7 val. 30 m. šv. Jurgio parapijos salėje turės progos pamatyti naujame Antrojo Kaimo pastatyme. Vakara rengia Putnamo senelių namų statybai remti komitetas.

Solistė Lilija Šukytė, Alicia Ford rolėje, Verdi operoje Falstaff. Jos rečitalis įvyks sausio 30 d. Clevelande Muzikos Instituto salėje.

SAUSIO 24 D. DLK Birutės D-ja rengia pietūs šv. Jurgio salėje Čiurlionio Ansamblio leidinių paromi.

SAUSIO 30 D. Solistės L. Šukytės rečitalis. Rengia LB I-os Apyl. Valdyba.

VASARIO 6 D. Chicagos Scenos Darbuotojų Sąjunga stato "Eglė Žalčių Karalienė" Slovėnų auditorijoje. Rengia LB I-os Apyl. valdyba.

VASARIO 13 D. Lietuviams Budžiams Remti Valdybos tradicinis blynų ballus, šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 14 D. Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas, rengia ALT Clevelando skyrius.

VASARIO 20 D. A. Stephens moterų choro koncertas, Rengia šv. Kazimiero lit. mokykla.

VASARIO 20 D. Clevelando Vyrų Okteto koncertas, Ruošia LSK "Žaibas", Moterų tinklinio sekcija.

VASARIO 21 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos ruošiami pietūs, "Aukuro" ansamblio išvykoms paremti.

VASARIO 28 D. DLK Birutės D-ja rengia pietūs šv. Jurgio parapijos salėje parapijai paremti.

• Vokietijoje mirė Stasio Motuzo motina, sulaukusi 88 m. amžiaus. Stasys Motuzas, žinomas ilgametis Gruzdžių valsč. viršaitis (Šiaulių apskr.), Vokietijoje sėkmingai pradėjęs drožinėti tautiniais motyvais koplytėles, kryžius ir emblemas, tremties naštą nešė kartu su senute motina, pats jau sulaukęs arti 70 m.

Savo laiške Clevelande gyvenančiam bičiuliui Mo-

ROCHESTER

ADV. JULIUS SMETONA PAS ROCHESTERIO RAMOVĖNUS

Į mūsų kariuomenės atkurimo minėjimą pr. metų lapkričio 22 d. ramovėnų skyriaus valdybos kvietimu, buvo atvykęs svečias iš Clevelando adv. J. Smetona.

Skyriaus valdybos pirm. ramovėnas V. Vitkus trumpu žodžiu atidarė minėjimą ir pristatė gausiai susirinkusiems dalyviams adv. J. Smetoną. Tai buvo nepaprastas svečias, a. a. prezidento A. Smetonos sūnus, ir todėl susirinkusiųjų buvo šiltai sutiktas ir pasveikintas.

Kuklios išvaizdos ir laikysenos kalbėtojas, adv. J. S., savo nepaprastai įdomioje kalboje gražiais ir jautriais žodžiais nupaskojo mūsų Nepriklausomybės kovų karių nepalaužiamą dvasią ir ryžtą kovoti.

Didelio įspūdžio padarė jam pirmasis karininkas Juozapavičius, su kuriuo jam tekė kalbėtis ir giliau pažinti to karininko stiprią dvasią ir nepalaužiamą valią kovoti ir mirti už Lietuvos idealą.

Kalbėtojo žodžiais tariant, kovose ne tiek lemia materialiniai ištekliai, kiek dvasinės jėgos, kurių kaip matome nestigo mūsų garbingiems savanoriams, kariams.

Tokios puikios, artimos kario dvasiai ir lietuvių patrioto širdžiai kalbos nebuvė tekę girdėti, todėl ir susirinkusieji entuziastingai ją įvertino. Tai buvo mums didelė šventė, kurios niekuomet neužmiršime ir už tai garbė ir karšta padėka adv. J. Smetonai.

R. Liormanas

tuzas rašo, kad "visą amželį išgyvenus kartu, liko didelė tuštuma". Tai gyvenimo tuštumai užpildyti St. Motuzas skiria liuoslaikį drožiniams, jais susilaukęs gražaus įvertinimo. Jo pagamintą Vytį Clevelande parduoti tarpininkauja žurnalistas Vytautas Braziulis.

• Ar ne per daug mokate už savo namų bei baldų ir kt. nuo ugnies bei Jūsų nelaimės? Pasitikrinkite pas Z. Obelenį 531-2211 ar V. Giedraitį 944-6835.

SPORTAS

1965 M. SPORTINIŲ VARŽYBŲ KALENDORIUS

Remiantis Pabaltiečių Sporto Federacijos suvažiavimo nutarimais, bei įvairių ŠALFASS-gos vienetų pageidavimais ir padarytais su jais susitarimais, FASK-tas skelbia sekantį 1965 m. sportinių varžybų kalendorių:

Š. Amerikos Pabaltiečių ir kartu Lietuvių Slidinėjimo Pirmenybės numatomos vasario mėn. antroje pusėje, Kanadoje, Toronto apylinkėse. Varžybas rengia estai. Tiksliai data ir vieta bus paskelbta vėliau.

XV-jų Š. A. L. Sportinių žaidynių — Stalo Teniso ir Plaukymo varžybos įvyks balandžio 3-4 d. Detroite, Mich. Varžybas vykdo Detroito LSK Kovas.

XV-jų Sportinių žaidynių — Krepšinio varžybos įvyks balandžio 24-25 d. Detroite, Mich. Varžybas vykdo Detroito LSK Kovas.

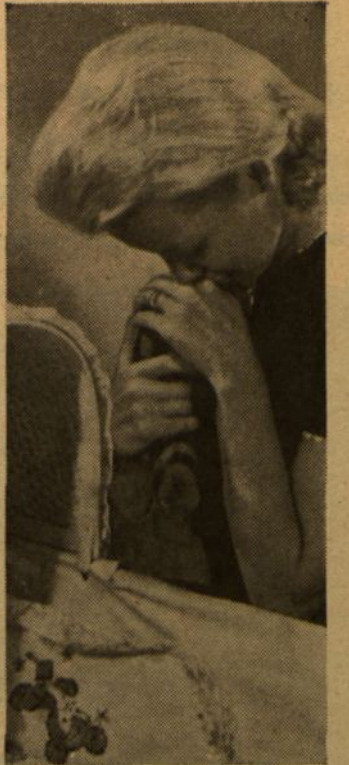
Š. Amerikos Pabaltiečių Stalo Teniso Pirmenybės — numatomos gegužės 1-2 d. Clevelande, Ohio. Vykdo lietuviai — Clevelando LSK žaibas.

Š. Amerikos Pabaltiečių Krepšinio ir Tinklinio Pirmenybės įvyks gegužės 15 — 16 d. Chicagoje, Illinois. Varžybas vykdo lietuviai.

Š. Amerikos Pabaltiečių Lengvosios Atletikos ir Plaukymo Pirmenybės — numatomos liepos 10-11 d. Varžybas vykdo estai.

XV-jų Sportinių žaidynių — Lengvosios Atletikos ir Lauko Teniso varžybos — numatomos rugsėjo 11 — 12 d. Clevelande, Ohio.

XV-jų Sportinių žaidynių — Tinklinio bei Futbolo (Soccer) varžybų datos

700 PALIEGUSIŲ KODIKIŲ GIMSTA KIEKVIENA DIENĄ!

Tai tragiška tiesa, išsaukianti gilų nepasitenkinimą ir motinos ašaras. Vienas kiekvienoje dešimtoje amerikiečių šeimoje gimęs kūdikis ateina į šį pasaulį paliejęs.

Dirbant kartu ir remiant March of Dimes, galime daug prisidėti, kad sustabdžius apmaudą ir skausmą. Aukok March of Dimes!

FIGHT BIRTH DEFECTS
Join MARCH OF DIMES

ir vietos dar nenustatyta. Taipogi dar nenustatyta Š. Amerikos Pabaltiečių Lauko Teniso pirmenybės.

Daromi pasitarimai 1965 m. surengti pirmąsias Š. Amerikos lietuvių šaudymo varžybas. FASK-tas

COLONIAL FLOWER SHOPPE GĖLĖS KIEKVIENAI PROGAI

Conveniently located one block from Jakubs & Son Funeral Home.

Ivanhoe 6-5055 890 East 185 St. Cleveland, Ohio 44119

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

ST. CLAIR SAVINGS

4 1/4 %

All savings deposited through
JANUARY 15th earn

from JANUARY 1st

(CURRENT RATE)

Main Office: 813 EAST 185th STREET • 26000 LAKE SHORE BLVD.
6235 ST. CLAIR AVENUE • 25000 EUCLID AVENUE
6135 WILSON MILLS ROAD

NOW **5**
LOCATIONS

LAIKAS —

1965 m. sausio 17 d.
(sekmadienį),
3 valandą po pietų.
Publika prašoma
nevėluoti.

VIETA —

Marijos
Aukštesniosios
Mokyklos salė,
67th Street ir South
California Avenue
kampas.

LIETUVIŲ MENO ANSAMBLIO "DAINAVOS" KONCERTAS IR

MAIRONIO MUZIKINĖ BALADĖ

"ČIČINSKAS"

PREMJERA

Muzika ALGIO ŠIMKAUS. Pastatymas ANTANO RŪKO. Dekoracijos VIKTORO PETRAVICIAUS.

Solistai — DANA STANKAITYTĖ, JONAS VAZNELIS. Aktorė — EGLĖ VILUTIENĖ.

Styginis kvartetas: POVILAS MATIUKAS, ALFONSAS PAUKŠTYS, JUOZAS STROLIA, PETRAS ARMONAS.

Prie piano — PROF. VLADAS JAKUBĖNAS.

Dirigentai — ALGIS ŠIMKUS ir PETRAS ARMONAS.

Bilietai gaunami

"Marginiuose", 2511
W. 69th Street. Tel.
PR 8-4585.

"Royal Blue" krau-
tuvėje — 4359 So.
Campbell Ave. Tel.
Blishop 7-9475.

Frank's TV, 3240 S.
Halsted Street. Tel.
CALumet 5-7252.

Cicero — Stan-
gerbergų krau-
tuvė, 4938 West 15
St. Telef. OLYmpic
6-1096.

Koncerto dieną kasa
veiks nuo 1 valandos
po pietų.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ČIURLIONIO ANSAM- BLIO SIDABRINIS JUBILIEJUS

1940 sausio 15 d. Lietu-
vos sostinėje Vilniuje buvo
įkurtas LTM ČIURLIONIO
ANSAMBLIS. Jo meninė ir
tautinė veikla paliko gilius
pėdsakus pavergtoje tėvy-
nėje ir laisvojo pasaulio lie-
tuvų išeivijoje.

Ansamblio įsteigėjo mu-
ziko Alfonso Mikulskio ir
visų čiurliniečių pastango-
mis plačiai pasaulyje skam-
bėjusi lietuviškoji daina

ketvirtį šimtmečio budino
mūsų tautinius jausmus,
glaudė mūsų gretas prieš
krašto pavergėją, kėlė mū-
sų liaudies meno grožį ir
skleidė laisvės kovos idėją
svetimųjų tarpe.

Čiurlionio Ansamblio si-
dabrinis jubiliejus šiais me-
tais Clevelande atžymimas
šiomis išskilmėmis:

sausio 15 d. akademija
Čiurlionio Ansamblio na-
muose,
gegužės 9 d. jubiliejiniu
koncertu Muzikos Instituto

salėje ir banketu.

Kviečiame laisvojo pa-
saulio lietuvių spaudą, ra-
dijo valandėles ir organiza-
cijas Ansamblio dvidešimt
penkerių metų veiklą prisi-
mintį straipsniais, specia-
liomis radijo programomis,
koncertais bei akademijo-
mis.

Tegul skamba pakili čiu-
rlioniečių daina, mus gaivin-
dama ir lydėdama į jų gim-
tinę — Lietuvos sostinę Vil-
nių ir ten įsiliesdama į lais-
vės pergalės himną.

Čiurlionio Ansamblio
Sidabrinio Jubiliejaus
Komitetas
10908 Magnolia Drive
Cleveland, Ohio 44108

• Amerikos Lietuvių In-
žinierių ir Architektų Są-
jungos suvažiavimas yra
šaukiamas Bostone rugsėjo
4, 5 ir 6 dienomis.

• Žuvusiųjų dėl Lietuvos
laisvės minėjimo-koncerte,
kuris įvyksta birželio 13 d.
Chicagoje, bus išpildytas
monumentalusis G. Verdi
kūrinys "Requiem" ir nau-
ja patriotinė Br. Markaičio,
SJ kantata "Vilniaus Var-
pai", dalyvaujant 200 as-
menų chorui, pilno sąstato
simfoniniam orkestrui ir iš-
kiliesiems mūsų solistams.

ISTEIGTAS KNYGOMS LEISTI FONDAS

Tragiškai žuvusio poeto
Algimanto Mackaus atmi-
nimui pagerbti įsteigtas Al-
gimanto Mackaus Vardo
Knygų Leidimo Fondas. Šis
Fondas tęs lietuviškų kny-
gų leidimo darbą, kuris bu-
vo Algimanto Mackaus pa-
grindiniu rūpesčiu. A. Mac-
kaus iniciatyva ir pastan-
gomis jau yra išleistos Kos-
to Ostrausko dramos, poeto
Alfonso Nykos Niliūno iš-
verstas Shakespearo "Ham-
letas". Jis tvarkė ir visus
paruošiamuosius darbus jau
numatyto išleisti Algir-
do Landsbergio dramoms,
bei Henriko Nagio ir Anta-
no Gustaičio poezijos rinki-
niams. Ypač daug energijos
Algimantas Mackus yra
įdėjęs į taip pat tragiškai
žuvusio Antano Skėmos
rašų spaudai paruošimą,
kuri pirmas tomas neuž-
ilgo pasirodys iš spaudos.
Artimu laiku Fondas taip
pat sutvarkys Algimanto
Mackaus literatūrinį paliki-
mą ir išleis tai, kas nebuvo
išleista.

Tikimasi, kad Algimanto
Mackaus Vardo Knygų Lei-

V. Krėvės lituanistinės mokyklos Philadelphijoje choras, vadovaujamas muz. L. Kaulinio, dainuoja Kalėdų eglutės programoje.

PADĖKA

Širdingai dėkojame Los Angeles
lietuvių šv. Kazimiero bažnyčios kle-
bonui kun. Kučingiui, atlaikiusiam ge-
dulingas šv. Mišias, kun. P. Celiešui,
aprūpinusiam paskutiniais šv. Sakra-
mentais ir mieliems draugams ir pažis-
tamiems, dalyvavusiems pamaldose ir
1964 m. gruodžio 31 d. palydėjusiems
į kapines velionį Edvardą Gedgaudą.

Žmona Marta Gedgaudienė,
duktė Mirga Pažemėnienė ir
sūnūs Mindaugas, Kęstutis ir
Vyktintas.

EDVARDUI GEDGAUDUI

mirus, jo žmonai, dukrai, sūnams ir žentui gilią
užuojautą reiškia

S. ir J. Garlai
ir šeima

A. A.

ELZBIETAI REPČIENEI

mirus, dukroms: Adai, Eugeni-
jai, Aldonai ir sūnams: Alber-
tui ir Antanui bei jų šeimoms gi-
lią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

V. A. Patalauskai,
P. Stanionis,
J. Preibys,
V. Tamošiūnas.

ALGIMANTUI MACKUI

tragiškai žuvus, jo motinai p. MACKUVIENEI
reiškiame nuoširdžią gilią užuojautą

Felicijus, Stasė ir Dalia Prekeriai
ir Milda Lietuvninkienė

dimo Fondo įsteigimas bus
tinkamas šio išskirtinai
darbštus ir kūrybingo ra-
šytojo prisiminimas. Algi-
manto Mackaus pastangos
lietuviškajam žodžiui ir
knygai ugdyti bei skleisti
dar turės būti plačiai ap-
tartos, bet Fondas jau da-
bar gali tęsti jo pradėtą
darbą.

Algimanto Mackaus Var-
do Knygų Leidimo Fondą
šiuo metu globoja Santaros-
šviesos Federacija. Fondo
adresas: Gintautas Vėžys,
6349 So. Artesian Avenue,
Chicago, Illinois 60629.

HAMILTON

IŠVYKO Į KOLUMBIJĄ

Mėnesiui atostogų į Medellino
miestą išvyko J.E. Bajoraičiai.
Ten gyvena p. Bajoraitienės se-
sutė nuo pat išvykimo iš Vokie-
tijos.

ATVYKSTA SU PRANEŠIMU

Sekmadienį, sausio 17 d. tuoj
po pamaldų, visas Hamiltonas su-
sirenka išklausti pranešimo
apie gyvenimą okup. Lietuvoje,
kurį padarys neseniai ten buvu-
si Chicago studentė Danguolė
Janušaitytė. LVS Hamiltono sk.
valdyba tiki, kad ypač mūsų jau-
nimas, taip gausiai dalyvavęs
karluomenės šventės minėjime,
ir šį kartą iki pat pakraščio už-
pildys parapijos salę, nes stud.
D.T. Janušaitytė yra plačiai iš-
sikalbėjusi ir su Lietuvos jauni-
mu, papasakodama apie mūsų at-
žalyno nuotaikas ir šio kontinen-
to jaunimo organizacinį gyvenimą.

Ramovėnų valdyba prašo Ha-

LITUANISTINĖS MOKYKLOS VAKARAS PHILADELPHIJOJE

Vinco Krėvės lituanisti-
nės mokyklos Philadelphij-
oje tradicinis Kalėdų va-
karas įvyko sausio 3 d. šv.
Andriejaus parapijos salė-
je.

Po mokyklos vedėjo V.
Muraškos trumpo sveikina-
mojo žodžio mokiniai suvai-
dino vaizdelį "Mokykla
miške", parengtą moky-
to G. Maciūnienės ir V. Mu-
raškos. Gražiai dekoruotoje
scenoje "mokyti" susirin-
kę kiškiukai, laputė, gaide-
liai, ožytė ir kt. gyvuliukai
savo kaukėmis kėlė gausiai
atsilankiusių mažųjų žiū-
rovų nusistebėjimą ir
džiaugsmą. Po to su dova-
nėlėmis atvyko Kalėdų Se-

nelis (V. Šalčiūnas), ku-
riam mažieji mokinukai,
mokyt. K. Juozapavičienės,
S. Kananavičienės ir L. Ba-
kanaitės parengti, pasakė
eilėraštukus ir drauge su
Seneliu pašoko ratelį.

Mokyklos choras, kuriam
vadovauja muz. L. Kauli-
nis, talkinamas pianistės A.
Kaulinytės, šauniai padai-
navo. Pabaigai buvo vikriai
pašokti keturi tautiniai šo-
kiai, kuriems akordeonu
pritarė ir dar solo pagrįjo
VIII skyriaus mokinys R.
Juzaitis. Tautiniams šo-
kiams vadovavo E. Ben-
džiūtė, kuri taip pat suma-
niai parengė "Mokyklos
miške" vaizdeliui Snaigų
ir Nykštukų šokius. Estera
Bendžiūtė šeštadienį e
mokykloje pradėjo dirbti
šiemet, jos seseriai Irenai
ištekėjus ir išsikėlus iš Phi-
ladelphijos. Mokykla labai
džiaugiasi, kad naujoji mo-
kytoja tokia pat energinga
ir savo darbui atsidėjusi.

Po programos skaniai pa-
sivaišinta bufete, pareng-
tame Tėvų Komiteto, kurį
šiemet sudaro skulptorius
P. Vaškys (pirmininkas),
V. Majauskienė, A. Maša-
laitienė ir V. Puzinienė.

(s)

miltono ir ap. lietuvių nevė-
luoti, kadangi viešnia iš Chica-
gos tuoj po pranešimo turi atgal
skristi į namus.

PASIRAŠĖ SUTARTĮ

Didžiausias Kanados plieno fab-
rikas Hamiltone pasirašė su dar-
bininkų s-ga dviejų metų sutartį,
darbininkams tik po balsavimo
nedidele dauguma, sutikus priim-
ti 31 cento pakėlimą. Hamiltono
plieno fabrike sau duoną pelnosi
apie 250 lietuvių vyrų.

K.B.

"Miško mokyklos" žvėreliai...

V. Gruzdžio nuotrauka